

Toiminta- ja taloussuunnitelma 2020 – 2022 ja talousarvio 2020

*Maakuntahallitus 16.9.2019
Maakuntahallitus xx.xx.2019
Maakuntavaltuusto xx.xx.2019*

Sisällys

MAAKUNTAJOHTAJAN SAATESANAT	3
A. HÄMEEN LIITTO.....	4
1. JOHDANTO	4
2. MAAKUNNAN KEHITTÄMISEN LÄHTÖKOHDAT	4
3. MAAKUNNAN SUUNNITTELUJÄRJESTELMÄ	5
4. HÄMEEN LIITON STRATEGIA JA TOIMINTA.....	6
5. LUOTTAMUSHENKILÖHALLINTO.....	9
5.1. MAAKUNTAVALTUUSTON TOIMINTA	9
5.2. TARKASTUSLAUTAKUNNAN TOIMINTA.....	9
5.3 MAAKUNTAHALLITUKSEN TOIMINTA.....	9
B. TOIMINTA JA TAVOITTEET TALOUSARVIOVUODELLE 2020 SEKÄ SUUNNITELMAVUODELLE 2021-2022 .	10
C. TALOUSARVIO PERUSTELUINEEN VUODELLE 2020 JA TALOUSSUUNNITELMA VUOSILLE 2021-2022	14
1. TALOUSARVION YLEISPERUSTELUT JA SITOVUUSASTE.....	14
2. TALOUSARVIO VUODELLE 2020.....	14
2.1. KÄYTTÖTALOUSOSA.....	14
2.2. INVESTOINTIOSA.....	16
2.3. RAHOITUSOSA.....	16
2.4. TULOSLASKELMA	16
TALOUSARVIOTAULUKOT VUODELLE 2020 JA SUUNNITELMAVUODET 2021-2022	17
JÄSENKUNTIEN MAKSUOSUUDET.....	20

Maakuntajohtajan saatesanat

A. HÄMEEN LIITTO

1. Johdanto

Hämeen liitto on 11 Kanta-Hämäläisen kunnan muodostama kuntayhtymä. Hämeen liitto kehittää Kanta-Hämeen maakuntaa ja valvoo sen etua Suomessa ja maailmalla sekä ylläpitää Hämeen kesäyliopistoa. Liiton toiminta perustuu jäsenkuntien valtuustojen hyväksymään perussopimukseen.

Hämeen liiton hallintosäännön mukaisesti toiminta- ja taloussuunnitelmassa maakuntavaltuusto hyväksyy liiton toiminnan ja talouden tavoitteet sekä niiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot. Tavoitteiden saavuttamisen seuranta ja yleisemminkin toiminnan onnistumisen arviointia varten maakuntavaltuusto hyväksyy toiminta- ja taloussuunnitelmassa toimenpiteet vuodelle 2020.

Toiminta- ja taloussuunnitelma 2020–2022 ja talousarvio 2020 toteuttavat Hämeen liiton strategiaa, jota on valmisteltu yhtä aikaa toiminta- ja taloussuunnitelman valmistelun kanssa.

Maakuntahallitus tulee käsittelemään ja päättämään valtuuston asettamiin tavoitteisiin ja hyväksymään talousarvioon perustuvan työohjelman. Maakuntahallitus seuraa toiminta- ja taloussuunnitelman toteutumista vuoden aikana osavuosikatsauksilla.

2. Maakunnan kehittämisen lähtökohdat

Kanta-Hämeen maakunnan yleinen kehitys on ollut moneen muuhun Suomen maakuntaan verrattuna viime vuosina kohtuullista. Kanta-Häme on menestynyt monissa valtakunnallisissa vertailuissa hyvin, joskin viime vuosikymmenen voimavuosiin on matkaa.

Kanta-Hämeen asukasluku on ollut lähes kolmenkymmenen kasvuvuoden jälkeen neljättä vuotta laskussa. Vuoden 2019 alkupuolella on kuitenkin ollut havaittavissa käänne parempaan ja maakunta on saanut tammi-heinäkuussa 146 henkeä muuttovoittoa. Kanta-Hämeen keskeinen tavoite on vahvistaa maakunnan veto- ja pitovoimaa, jotta maakunta menestyy kilpailtaessa asukkaista sekä yrityksistä, investoinneista ja matkailijoista ja niiden mukanaan tuomista työpaikoista.

Kaikkien kolmen seutukunnan työllisyystilanne on maan keskiarvoa parempi ja työttömyysaste matala. Monien alueiden tapaan haasteeksi on noussut myös osaavan työvoiman saatavuuden turvaaminen.

Kanta-Hämeen vahvuudet liittyvät monipuoliseen elinkeino- ja osaamisrakenteeseen sekä metropolialueen ja kasvuyöhykkeen kasvumahdollisuuksiin. Monipuolinen elinkeino- ja osaamisrakenne tarjoaa mahdollisuuden uudistumiselle ja vähentää alueen haavoittuvuutta. Julkisen sektorin työpaikkojen osuus tuo vakautta maakunnan aluetalouteen.

Perinteisesti vahvoja toimialoja ovat kone- ja metalliteollisuus, maanviljely ja elintarviketeollisuus. Kiertotalouden työpaikkaosuus on maakunnassa yli kolme kertaa suurempi kuin koko maassa keskimäärin. Kanta-Häme on luonnonvaralan osaamiskeskittymä ja Suomen ruokamaakunta, jolla on ympärillä neljän miljoonan ihmisen lähiruokamarkkinat. Kehittämisen kärkitoimialoja maakun-

nassa ovat luonnonvarat ja cleantech (älykäs energiantuotanto, kiertotalous, ongelmajätteen käsittely, kaivannaisteollisuuden mahdollisuudet aluetaloudelle), elintarviketeollisuus, puolustussektori sekä matkailu, sisältäen tapahtumatoiminnan ja luovat alat.

Syksyllä 2017 hyväksytyssä Häme-ohjelma 2018+ -maakuntaohjelmassa, maakunnan kehittämisen painopisteet ovat

- Uudistuva ja muutosjoustava Kanta-Häme
- Kasvukäytävistä elinvoimaa Kanta-Hämeeseen sekä
- Hyvä arki Kanta-Hämeessä

Maakuntaohjelma kattaa vuodet 2018–2021 ja se sisältää maakunnan erityispiirteisiin perustuvat kehittämisen tavoitteet. Keskeisenä kehittämisen visiona on edelleen se, että ihmiset haluavat ja voivat tehdä työtä, asua ja viihtyä Hämeessä. Toimintalinjoissa läpikäyvinä teemoina ovat kansainvälistyminen, digitalisaatio, kehitysalustat ja kasvuypäristöt, kestävä kehitys ja älykäs erikoistuminen.

Häme-ohjelman ja älykkään erikoistumisen strategian tehtävänä on osoittaa Kanta-Hämeen kehittämisen kärjet ja koota kaikki mahdolliset voimavarat niiden toteuttamiseksi. Rahoituksen niukentuessa toimenpiteiden vaikuttavuuden tulee olla entistäkin parempi.

Kanta-Hämeen maakunta on asemoitunut vahvasti Suomen kasvukäytävälle ja siinä tehtävälle yhteistyölle, jolla on ulottuvuutensa myös Forssan seudulle. Tulvaisuutta tehtäessä verkostoituminen ja toimiva yhteistyö on tärkeää sekä maakunnan sisällä että sen ulkopuolella.

3. Maakunnan suunnittelujärjestelmä

Vuonna 2017 hyväksytty Häme-ohjelma muodostuu maakuntasuunnitelmasta 2040 ja maakuntaohjelmasta 2018–2021. Häme-ohjelma on siis kokonaisuus, johon sisältyy analyysi alueen kehittämistarpeista, pitkän aikavälin strategiset tavoitteet sekä valinnat ja keinot, joilla edistetään Kanta-Hämeen elinvoimaa ja kilpailukykyä. Häme-ohjelma sisältää myös maakunnan älykkään erikoistumisen strategian.

Maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelma laaditaan aluekehittämislain mukaan joka toinen vuosi, ja sitä voidaan tarvittaessa tarkistaa. Toimeenpanosuunnitelmassa täsmennetään maakuntaohjelman tavoitteita ja esitetään maakuntaohjelman toteuttamiseen tähtäviä hankkeita ja toimenpidekokonaisuuksia. Suunnitelman hyväksyy maakunnan yhteistyöryhmä. Toimeenpanosuunnitelma kattaa myös rakennerahasto-ohjelman kansallisen että EU-rahoituksen suuntaamisen. Vuonna 2018 laadittu toimeenpanosuunnitelma kattaa vuodet 2019–2020.

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 määrittelee Kanta-Hämeen maankäytön pitkän ajanjakson kehittämisen suuntaviivat. Maakuntakaava luo maankäytölliset edellytykset maakuntastrategiassa ja maakuntaohjelmassa linjattujen toimenpiteiden toteuttamiselle.

4. Hämeen liiton strategia ja toiminta

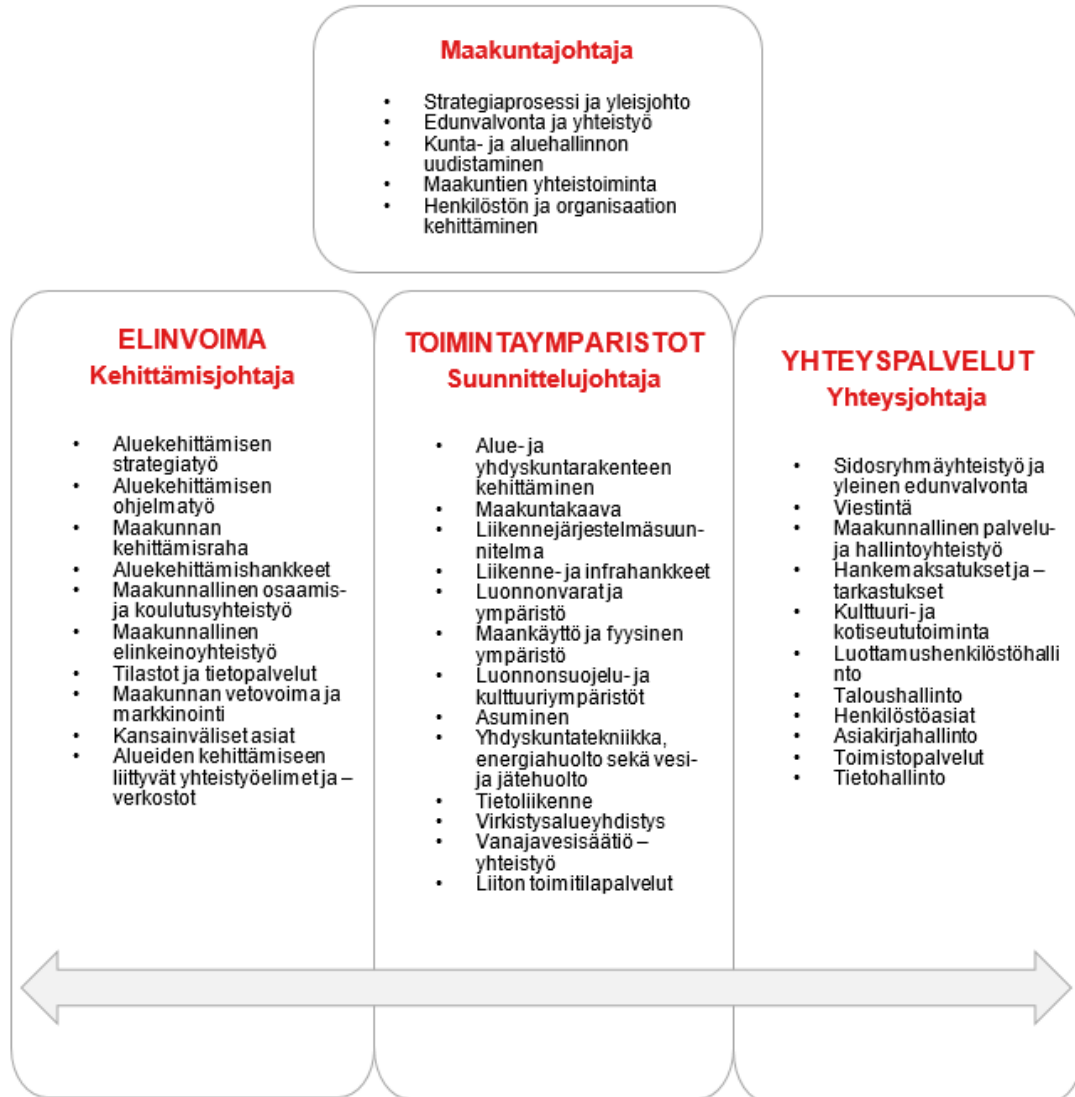
Hämeen liiton nykyinen strategia on hyväksytty vuonna 2014 ja se tähtää vuoteen 2020. Maakunta- ja sote-uudistuksen valmistelun päätyttyä Hämeen liiton on tarpeen asemoida itsensä ja tekemisensä uudelleen 2020-luvun tarpeisiin.

Hämeen liiton strategia valmistellaan tiiviinä prosessina syksyn 2019 aikana siten, että maakuntavaltuusto voi sen hyväksyä kokouksessaan 25.11.2019. Hämeen liiton omistajakuntien tahdonmuodostus on erityisen tärkeää strategian painopisteitä muotoiltaessa.

Strategian tähtäimenä on vuosi 2025, joten se kattaa liiton näköpiirissä olevat toimintavuodet. Vuosittaiset toiminta- ja taloussuunnitelmat sekä työohjelma ovat keskeisimmät strategian toimeenpanon ja seurannan välineet.

Hämeen liiton toiminnan strategiaperusta:

Liiton viraston toiminnan ja henkilöstön organisoituminen

5. Luottamushenkilöhallinto

5.1. Maakuntavaltuuston toiminta

Hämeen liiton ylintä päätösvaltaa käyttää 54 -jäseninen maakuntavaltuusto. Maakuntavaltuutetut ja varavaltuutetut ovat omien kuntiensä kunnanvaltuuston jäseniä. Jäsenkuntien edustajainkokous valitsi kevään 2017 kuntavaalien tulokseen perustuen maakuntavaltuustoon jäsenkuntia edustavat jäsenet ja heille henkilökohtaiset varajäsenet.

Maakuntavaltuuston keskeinen tehtävä on päättää maakunnan kehittämistä ohjaavista strategisista linjauksista, suunnitelmista, toimenpideohjelmista ja maankäytön alueellisista suunnitelmista. Maakuntavaltuusto käsittelee ja hyväksyy vuosittain Hämeen liiton toiminta- ja taloussuunnitelman ja talousarvion sekä ohjaa resurssien kohdentamista asettamalla talousarviovuoden toiminnalle tavoitteet. Valtuusto hyväksyy tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen, jossa valtuuston asettamien toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumista arvioidaan.

5.2. Tarkastuslautakunnan toiminta

Tarkastuslautakunta vastaa liiton hallinnon ja talouden tarkastuksesta ja tarkastuksen järjestämisestä. Tarkastuslautakunta arvioi valtuuston asettamien tavoitteiden toteutumisen ja seuraa, että kuntayhtymän tilintarkastus toteutetaan hyvin kunnallisen tilintarkastustavan edellyttämällä tavalla.

Maakuntavaltuusto valitsi tarkastuslautakunnan toimikauttaan vastaavaksi ajaksi elokuussa 2017. Tarkastuslautakunnan jäsenet ja varajäsenet ovat maakuntavaltuuston jäseniä.

Tilintarkastusta toimittavaksi yhteisöksi maakuntavaltuusto on valinnut BDO Audiator Oy:n.

5.3 Maakuntahallituksen toiminta

Maakuntavaltuusto valitsi elokuussa 2017 jäsenet yksitoistajäseniseen maakuntahallitukseen liiton perussopimuksen mukaisesti. Jäsenet valittiin maakunnan kolmelta seutukunnalta seutukuntien vuoden 2016 lopun väestömäärien suhteessa. Maakuntahallituksen muodostamisessa noudatettiin huhtikuun 2017 kuntavaalien poliittista äänijakaumaa maakunnassa. Hallituksen toimikausi on sama kuin valtuuston toimikausi.

Maakuntahallitus valvoo kuntayhtymän etua, edustaa kuntayhtymää ja tekee sen puolesta sopimukset. Maakuntahallituksen tehtävänä on valmistella ja tehdä esitykset valtuustolle keskeisistä strategisista suunnitelmista ja asiakirjoista, liiton toiminta- ja taloussuunnitelmasta ja talousarviosta sekä muista valtuuston käsiteltäväksi menevistä asioista. Lisäksi maakuntahallitus vastaa valtuuston päätösten täytäntöönpanosta.

Maakuntavaltuuston asettamien tavoitteiden saavuttamiseksi maakuntahallitus antaa toimintalinjaukset liiton toiminnalle. Maakuntahallitus seuraa asetettujen tavoitteiden toteutumista osavuositarkastuksissa.

Maakuntahallitus hyväksyy vuosittain laadittavan maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelman ja käsittelee liiton osalta kehittämishankkeille mm. Euroopan aluekehitysrahaston varoista myönnettäväksi tulevat kehittämistuet.

B. TOIMINTA JA TAVOITTEET TALOUSARVIOVUODELLE 2020 SEKÄ SUUNNITELMAVUODELLE 2021-2022

Tavoite 2020	Toimenpiteet
<p>Maakunnan väkiluku on vakiinnutettu kasvu-uralle.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vahvistamme maakunnan elinvoimaa ja yritystoimintaa • Teemme työtä maakunnan saavutettavuuden parantamiseksi. • Toteutamme asumisen houkuttelevuuden parantamiseen tähtääviä toimienpiteitä yhteistyössä maakunnan kuntien kanssa, mm. Asumisen Häme – hankkeen kautta.
<p>Kanta-Hämeessä saavutetaan 75 % työllisyysastetavoite edistämällä yritysten ja työllisyyden kasvun dynamiikkaa sekä löytämällä ratkaisuja osaavan työvoiman ja työvoimatarpeiden kohtaantoongelmaan.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Käynnistämme yhdessä Kanta-Hämeen yrityspalvelutoimijoiden kanssa hankkeen, jossa kokoamme työnjakoja ja kärkitoimenpiteitä työllisyyden ja yritysten kasvun edistämiseksi • Kehitämme yhdessä maakunnan avaintoimijoiden kanssa yritysten kv. palvelumallia.
<p>Maakunnan kilpailukyky ja elinvoima on lisääntynyt toteuttamalla maakuntaohjelmaa tukeutumalla maakunnan vahvuuksiin ja älykkään erikoistumisen strategiaan.</p> <p>EU:n rakennerahasto-ohjelma vuosille 2021-2027 toteuttaa Kanta-Hämeen strategisia painopisteitä.</p> <p>Etelä-Suomen EAKR-rahoitusta on hyödynnetään täysimääräisesti.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kokoamme Häme-ohjelmaa toteuttavien, riittävän suurten hankekokonaisuuksien taakse voimavarat kunnista, maakunnasta, valtiolta, Euroopan unionista sekä yrityksistä. • Sitoutamme kantahämäläisiä toimijoita neloskierron (quadruple helix = sisältää yritysten, hallinnon, korkeakoulujen ja kansalaisyhteiskunnan osallisuus) mukaisesti älykkään erikoistumisen strategian tavoitteisiin ja vahvistamme sen vaikuttavuutta • Hyödynnämme hanketyökälyä resursien tehokkaampaan kohdentamiseen ja vaikuttavuuden seurantaan Kanta-Hämeessä. • Osallistumme uuden EU:n rakennerahasto-ohjelman 2021-2027 laadintaan. Nykyistä rakennerahasto-ohjelmaa pannaan toimeen Kanta-Hämeen stra-

	<p>tegisten tavoitteiden mukaisesti.</p>
<p>Kanta-Hämeen toimijoiden yhteistyö mahdollistaa maakunnan voimavarojen kokoamisen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Toimimme yhteistyön tekemisen edistäjänä ja alustana niin, että maakunnan eri toimijat toimivat samojen tavoitteiden saavuttamiseksi tietoisina toistensa tekemisistä. • Haemme avauksia uusiin yhteistyön tekemisen tahoihin. Osallistumme monipuolisesti verkostojen työhön ja autamme maakunnan toimijoita oman roolin mukaisesti mukaan kansainväliseen, aluetta hyödyttävään yhteistyöhön.
<p>Hämeen liiton edunvalvonta on osuvaa, tehokasta ja tuloksellista.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Hyödynnämme edunvalvonnassa hyvää yhteistyötä maakunnan kuntien, valtionhallinnon alue- ja keskushallinnon organisaatioiden sekä poliittisen johdon kanssa. • Haetaan avauksia uusiin yhteistyön tekemisen tahoihin.
<p>Ennakointi ja tiedolla johtaminen on Kanta-Hämeen keskeinen aluekehittämisperiaate.</p> <p>Maakunnan kehitystä koskevan tiedon tuottaminen, kokoaminen ja analysointi tukee päätöksentekoa kaikilla tasoilla.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kehitämme maakuntaa koskevan tiedon tuottamista ja kokoamista, analysointia ja tietopalvelua päätöksenteon tueksi. Tilastojen visualisointia kehitetään ja parannetaan Hämeen liiton uusilla verkkosivuilla • Ennakoimme Kanta-Hämeen tulevaa väestönkehitystä väestösuunnitteella, Väestökatsaukset kertovat Kanta-Hämeen väestönkehityksen suunnan ja muutokset • Maakunnan tilannekuva ja alueelliset kehitysnäkymät antavat laadullista tarkastelua Kanta-Hämeestä, Häme-Ohjelman 2018+ seurantaraportilla seurataan maakuntaohjelman tavoitteiden toteutumista • Vastaamme asiakkaiden ja sidosryhmien tietopyyntöihin.
<p>Sosiaali- ja terveyshuollon palvelut uudistuvat Kanta-Hämeessä tehokkaasti ja tuloksellisesti.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Toimimme yhdessä sovittavalla tavalla sosiaali- ja terveydenhuollon ja muiden hallinnon uudistusten alustana, hallin-

	nojanan tai tukijana Kanta-Hämeessä
Kansainvälisyys on luonteva osa Hämeen liiton ja Kanta-Hämeen jokapäiväistä toimintaa.	<ul style="list-style-type: none"> • Vahvistamme Kanta-Hämeen kansainvälistä ulottuvuutta strategissa painopisteissä. • Kokoamme yritystoiminnan kasvun ja kansainvälistymisen tukemiseksi kantahämäläisen toimintamallin. • Tuemme maakunnan toimijoiden verkostoitumista niin, että se mahdollistaa osallistumisen kansainvälisiin EU-rahoitteisiin hankeisiin.
Suomen pääradan välityskyvyn parantamiseksi tehtävät käytännön toimenpiteet on ohjelmoitu ja ne etenevät. Ratalain mukainen yleissuunnitelma ja myös ratasuunnitelma on valmisteilla.	<ul style="list-style-type: none"> • Aktiivinen vaikuttaminen valtakunnan päätöksentekoon kuuden maakunnan Päärata+ -ryhmässä, laajassa koko pääradan kattavassa päärataryhmässä sekä omilla toimilla.
Maakuntakaava 2040 on saanut lainvoiman ja sitä toteutetaan ja edistetään.	<ul style="list-style-type: none"> • Valmistelemme maakuntaakaavan tulkintaa ja kaavan huomioon ottamista tukevaa materiaalia ja järjestämme sitä edistäviä tilaisuuksia yhteistyössä kuntien ja yhteistyötahojen kanssa
Liikennejärjestelmäsuunnitelma on ajantasaistettu ja jatkuva suunnitteluprosessi on toimiva.	<ul style="list-style-type: none"> • Vastaamme Kanta-Hämeen liikennejärjestelmäsuunnitelma -työryhmän asioiden valmistelusta, liikennejärjestelmäsuunnitelman päivityksestä, toteutumisen seurannasta ja raportoinnista. • Osallistumme aktiivisesti maakuntien yhteistyöhön liikennejärjestelmäsuunnittelussa. • Vaikutamme valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman sisältöön siten, että siinä huomioidaan Kanta-Hämeelle tärkeät hankkeet ja kehittämistoimenpiteet.
Kanta-Hämeen liikennepalvelut ovat korkeatasoisia ja liikenneyhteydet vahvistavat maakunnan saavutettavuutta	<ul style="list-style-type: none"> • Liikennehankkeiden edunvalvontamme on jatkuvaa ja aktiivista. • Laadimme maakunnan ja sen seutujen liikennepalvelujen parantamiseksi sekä edunvalvonnan tueksi tarvittavia selvityksiä.

<p>Valtatien 2 kehittämisselvityksen mukaiset parantamistoimenpiteet etenevät.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Osallistumme valtatie 2 neuvottelukunnan työhön ja sen asioiden valmisteluun
<p>Maakunnan kehittämisessä on sitouduttu EU:n ilmastotavoitteisiin ja YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin.</p> <p>Luonnonvarojen käyttö maakunnassa on kestävä ja se tukee laadukkaiden, hyvien asuin- ja vapaa-ajan ympäristöjen säilymistä ja muodostumista.</p> <p>Kanta-Hämeen ilmastopaneeli on aloittanut toimintansa ja se tukee kuntien ja muiden yhteistyötahojen ilmastotyötä</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Laadimme maakunnan luonnonvarojen kestävä käytön ohjelman osana maakunnan kehittämisen strategiaa. • Koordinoimme aloitteellisesti maakunnan ilmastotyötä
<p>Maakunnassa yöpyvien matkailijoiden ja vierailijoiden määrä sekä matkailutulo kasvavat.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kehitämme matkailun markkinointitoimenpiteitä yhteistyönä eri toimijoiden kesken. • Osallistumme kansainvälisessä markkinoinnissa Visit Finlandin koordinoimaan Western Lakeland -yhteistyöhön • Edistämme kuntien ja eri toimijoiden välistä yhteistyötä matkailun kehityksessä ja kehitämme matkailun tilastotietojen keräystä ja hyödyntämistä.
<p>Osaamispääomamme on vahvaa ja joustavaa.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mahdollistamme työntekijöiden itsensä kehittämisen ja osaamisen jakamisen. • Toimimme aktiivisesti työhyvinvoinnin tukemiseksi • Vahvistamme hyvää johtamista.
<p>Toimintamme on sujuvaa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Tehostamme ja kehitämme prosessejamme. • Kehitämme työn tekemisen tapoja.
<p>Hämeen liitto toimii yhtenä ylläpitäjänä aluetoimistossa Brysselissä.</p> <p>Yhteistyö aluetoimiston muiden ylläpitäjien kanssa konkretisoituu taloudellisina ja toiminnallisina lisäpanoksina maakuntaan.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Osallistumme aktiivisesti yhteistyötoimiston toiminnan painopisteiden ja resurssien määrittelyyn. Hyödynnämme toimiston palveluja tiiviisti. • Hyödynnämme yhteisiä vahvuuksia toimiston muiden ylläpitäjien kanssa.

C. TALOUSARVIO PERUSTELUINEEN VUODELLE 2020 JA TALOUSSUUNNITELMA VUOSILLE 2021-2022

1. Talousarvion yleisperustelut ja sitovuusaste

Hämeen liiton talousarvio laaditaan kuntalain ja kirjanpitolain edellyttämällä tavalla. Toimintasuunnitelmassa esitetään toiminnalliset tavoitteet sekä niiden toteuttamiseksi osoitettavat resurssit. Kuntalain mukaan kuntayhtymän toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota, johon on sisällytettävä käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa. Talousarvion sekä siihen mahdollisesti tehtävät muutokset päättää valtuusto.

Käyttötalousosassa maakuntavaltuusto hyväksyy sitovasti toimintakatteen seuraaville tulosalueille:

- Luottamushenkilöhallinto (valtuusto, tarkastuslautakunta ja hallitus)
- Operatiivinen toiminta
- Projektit

Hämeen liiton hallinnoimat projektit tukevat liiton tavoitteiden saavuttamista ja tehtävien toteuttamista. Niiden talousarviot yhteensä esitetään erikseen ulkopuolisen kohdennetun rahoituksen ja siitä seuraavan projektikohtaisen seuranta- ja raportointitarpeen vuoksi.

2. Talousarvio vuodelle 2020

Hämeen liiton lakisääteisen toiminnan taloudellisen perustan muodostavat jäsenkuntien maksut liitolle. Maakuntahallitus linjasi kokouksessaan 26.8.2019 että talousarvion ja toiminnan suunnittelun lähtökohtana on, ettei jäsenkuntien maksamaa jäsenmaksujen summaa edelleenkään nosteta. Jäsenmaksujen muodostama taloudellinen perusta asettaa raamit Hämeen liiton toiminnalle ja sille asetettaville tavoitteille.

2.1. Käyttötalousosa

Käyttötalousosan toimintatuotoissa jäsenkuntien maksuosuudet vuonna 2019 ovat yhteensä 2.001.400 € Operatiiviseen toimintaan ja luottamushenkilöstöhallintoon kohdennettava maksuosuuksien yhteismäärä on siten sama kuin se oli vuosina 2016–2019. Todellisuudessa Hämeen liiton faktisesti laskuttama jäsenkuntien maksuosuus pienenee kokonaisuudessaan edellisvuodesta 182.100 €, joka johtuu kesäyliopistotoiminnan siirtymisestä HAMK Akatemia Oy:lle.

Kuntakohtaiset maksuosuudet voivat hieman muuttua vuodesta 2019 mikäli verotulojen kertymien suhteissa tapahtuu jäsenkuntien välillä muutoksia. Kuntien maksut käytetään luottamushenkilöhallinnon ja operatiivisen toiminnan. Projektitoiminta rahoitetaan pääasiassa ulkopuolisella projektirahoituksella.

Kuntakuntakohtaiset jäsenmaksut määräytyvät verovuoden 2017 kunnallis- ja yhteisöverokertymien suhteen mukaisesti. Jäsenkuntien maksuosuudet vuodel-

le 2020 –taulukko on sivulla 20. Hämeen liiton tavoitteena on ollut, että jäsenkuntien maksuosuuksien kasvu pidetään kuntatalouden yleistä menokehitystä maltillisempana, joka toteutuu myös tämän suunnitelman sisältäminä vuosina.

Käyttötalouden yksityiskohtaiset perustelut

Luottamushenkilöhallinto

Luottamushenkilöhallinto sisältää maakuntavaltuuston, tarkastuslautakunnan ja maakuntahallituksen toimintatuotot ja -kulut. Talousarviossa on varauduttu luottamushenkilöiden kokous- ja vuosipalkkioiden, matkakorvausten, ansionmenetykskorvausten sekä muiden kokouskustannusten maksamiseen.

Maakuntavaltuusto kokoontuu vuonna 2020 kahteen varsinaiseen kokoukseen, kevätkokoukseen ja syyskokoukseen. Niiden lisäksi varaudutaan yhden valtuustoseminaarin kustannuksiin.

Tarkastuslautakunta varautuu pitämään viisi kokousta. Lisäksi varaudutaan sopimuksen mukaisesti tilintarkastuspalkkioihin sekä lautakunnan jäsenten ajan-kohtaiskoulutukseen.

Maakuntahallituksen osalta talousarviossa on varauduttu yhteentoista kokouskertaan vuonna 2020. Lisäksi on varauduttu hallituksen työseminaarin pitämiseen.

Luottamushenkilöhallinnon toimintakuluihin vuodelle 2020 on varattu yhteensä 140.000 €. Vastaavasti myös jäsenkuntien jäsenmaksuja kohdennetaan luottamushenkilöhallintoon 140.000 €, joka muodostaa luottamushenkilöhallinnon toimintatuotot.

Operatiivinen toiminta

Liiton operatiivinen toiminta on organisoitu kolmelle vastuualueelle:

- Elinvoima,
- Toimintaympäristöt ja
- Yhteyspalvelut.

Vastuualueiden määrärahat ovat yhteisiä. Myös operatiivinen työ tavoitteiden saavuttamiseksi ylittää liitossa merkittävässä määrin vastuualueiden rajat.

Operatiivisen toiminnan toimintakulut vuonna 2019 arvioidaan olevan yhteensä 2.046.342 €. Operatiivisen toiminnan toimintatuotot ovat yhteensä 1.896.400 €. Jäsenkuntien maksuosuuksia kohdennetaan operatiiviseen toimintaan 1.861.400 €.

Henkilöstökulut 1.394.942 € muodostavat 68 % operatiivisen toiminnan kuluista. Palvelujen ostoihin on varattu 476.100 € ja niiden osuus on 23 % operatiivisen toiminnan toimintakuluista. Palveluiden ostoihin sisältyvät muun muassa asiantuntija- ja konsulttipalvelusten hankinnat, ICT-palveluiden osto, talous- ja henkilöstöhallinnon palveluiden osto, painatusten ja ilmoitusten kustannukset, posti- ja telepalvelut, puhtaanapito, rakennusten ja koneiden kunnossapito sekä liiton yhteistoimintaosuuksien rahoitus.

Projektit

Hämeen liitto voi ottaa toteutettavakseen Hämeen liiton strategian mukaisia projekteja, jotka edistävät maakunnan kehittämiseksi asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja jotka ovat sellaisia, joiden toteuttaminen liiton hallinnoimana on tarkoituksenmukaista maakunnan näkökulmasta.

Vuonna 2020 projektien toimintatuotot ovat 263.727 € toimintakulut samoin 263.727 €. Projektien menot katetaan lähes kokonaan erillisellä projektirahoituksella, joten projekteilla ole vaikutusta jäsenkuntien maksuosuuksiin.

2.2. Investointiosa

Investointiosassa ei esitetä tehtäväksi uusia varauksia.

2.3. Rahoitusosa

Rahoitusosassa ei ole sitovia määrärahoja. Rahavarojen muutos on -149.442 €.

2.4. Tuloslaskelma

Vuodelle 2020 laaditussa talousarviossa toimintatuottoja on laskettu kertyvän yhteensä 2.300.127 €. Toimintatuotoista 87 % on jäsenkuntien maksuosuuksia, joita on laskettu saatavan yhteensä 2.001.400 €. Tukien ja avustusten määrä on 268.727 € ja niiden osuus toimintatuotoista laskee merkittävästi, 92 %, viime vuodesta. Tukien ja avustuksen määrän lasku johtuu sote- ja maakuntauudistuksen päättymisestä ja siihen saadusta valtionrahoituksesta. Kokonaisuudessaan toimintatuottojen arvioidaan vuodesta 2019 pienentyvän 4.213.057 € eli 65 %. Kesäyliopistotoiminnan siirtyminen HAMK Akatemia Oy:lle vaikuttaa myös osaltaan toimintojen tuoton pienentymiseen. Hämeen liiton maksutuotot pienenevät 860.000 € ja Hämeen kesäyliopistotoiminnan siirron vuoksi Hämeen liiton faktisesti laskuttamien jäsenkuntien maksuosuus myös pienenee 2019 vuodesta 182.100 euroa, jonka verran vuoden 2019 talousarviossa kohdennettiin jäsenkuntien maksuosuuksia kesäyliopistotoiminnan tuloiksi.

Talousarvion mukaiset vuoden 2020 toimintakulut ovat 2.450.069 €. Toimintakuluista henkilöstökulujen osuus on 1.616.836 € eli 66 %. Henkilöstökuluihin sisältyvät henkilökunnan palkkojen ja sivukulujen lisäksi luottamushenkilöiden palkkiot sivukuluineen. Palvelujen ostojen osuus kuluista on 646.942 € eli 26 %. Aineiden ja tarvikkeiden hankintojen osuus on 34.700 € (1 %) ja muiden toimintakulujen osuus 151.491 € (6 %) toimintakuluista.

Vuoden 2020 toimintatuottojen ja -kulujen erotus, toimintakate, on -149.942 € ja vuosikate -149.442 €. Vuoden 2020 tilikauden tulokseksi tulee suunnitelman mukaan -158.812 € ja poistoerojen muutosten jälkeen vuonna 2020 päädytään 151.112 euron alijäämään.

Talousarviotaulukot vuodelle 2020 ja suunnitelmavuodet 2021-2022

Käyttötalousosa

	TP 2018	TALOUSARVIO		Muutos-% TA 2020- TA2019	TS 2021	TS 2022
		2019	2020			
LIITON TOIMISTO						
<u>Luottamushenkilöhallinto</u>						
Toimintatulot	133 000	140 000	140 000	0,0	140 000	140 000
Toimintamenot	123 207	140 000	140 000	0,0	141 400	142 800
Toimintakate	9 793	0	0		-1 400	-2 800
<u>Operatiivinen toiminta</u>						
Toimintatulot	1 966 917	1 892 000	1 896 400	0,2	1 896 400	1 896 400
Toimintamenot	1 905 545	1 892 000	2 046 342	8,2	2 044 369	2 057 396
Toimintakate	61 372	0	-149 942	-100,0	-147 969	-160 996
<u>Projektit</u>						
Toimintatulot	2 869 704	3 159 524	263 727	-91,7	25 655	0
Toimintamenot	3 016 827	3 159 524	263 727	-91,7	25 655	0
Toimintakate	-147 123	0	0		0	0
KESÄYLIOPISTO						
<u>Kesäyliopiston johtokunta</u>						
Toimintatulot	9 100	9 100				
Toimintamenot	7 491	9 100				
Toimintakate	1 609	0	0		0	0
<u>Kesäyliopistotoiminta</u>						
Toimintatulot	1 303 138	1 312 560				
Toimintamenot	1 239 041	1 310 960				
Toimintakate	64 097	1 600	0		0	0
YHTEENSÄ						
Toimintatulot	6 281 859	6 513 184	2 300 127	-64,7	2 062 055	2 036 400
Toimintamenot	6 292 111	6 511 584	2 450 069	-62,4	2 211 424	2 200 196
Toimintakate	-10 252	1 600	-149 942	-115,6	-149 369	-163 796

(valuuston sitovuustaso tummennettu)

Tuloslaskelmaosa

	TP 2018	TA 2019	TA 2020	TS 2021	TS 2022
TOIMINTATUOTOT					
MYYNTITUOTOT	2 189 012	2 187 060	2 001 400	2 001 400	2 001 400
MAKSUTUOTOT	856 088	860 000	0	0	0
TUET JA AVUSTUKSET	3 099 417	3 423 024	268 727	30 655	5 000
MUUT TOIMINTATUOTOT	137 342	43 100	30 000	30 000	30 000
TOIMINTATUOTOT	6 281 859	6 513 184	2 300 127	2 062 055	2 036 400
TOIMINTAKULUT					
HENKILÖSTÖKULUT	3 573 833	2 671 147	1 616 836	1 492 928	1 495 176
PALVELUJEN OSTOT	2 310 508	3 541 797	646 942	533 606	521 900
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	110 367	60 429	34 700	34 600	34 400
MUUT TOIMINTAKULUT	297 403	238 211	151 591	150 290	148 720
TOIMINTAKULUT	6 292 111	6 511 584	2 450 069	2 211 424	2 200 196
TOIMINTAKATE	-10 252	1 600	-149 942	-149 369	-163 796
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	12 248	700	500	500	500
VUOSIKATE	1 996	2 300	-149 442	-148 869	-163 296
SUUNNITELMANMUKAISET POISTOT	-11 275	-9 370	-9 370	-8 560	-6 800
TILIKAUDEN TULOS	-9 279	-7 070	-158 812	-157 429	-170 096
POISTOERON MUUTOS	9 630	7 700	7 700	6 900	5 200
VARAUSTEN MUUTOS					
RAHASTOJEN MUUTOS	-351	0	0	0	0
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	0	630	-151 112	-150 529	-164 896

Investointiosa

Toimielin: Maakuntahallitus
Tehtävä: Operatiivinen toiminta

	Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019	Talousarvio 2020	Taloussuunnitelma	
				2021	2022
Menot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Tulot	0,00				
Nettomenot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Rahoitusosa

	TP 2018	TA 2019	TA 2020	TS 2021	TS 2022
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	1 996	2 300	-149 442	-148 869	-163 296
Satunnaiset erät	+/-				
Tulorahoituksen korjauserät	+/-				
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-				
Rahoitusosuudet investointimenoihin	-				
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	-				
Toiminnan ja investointien rahavirta	1 996	2 300	-149 442	-148 869	-163 296
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäys	-				
Antolainasaamisten vähennys					
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	+				
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-				
Lyhytaikaisten lainojen muutos	+/-				
Oman pääoman muutokset					
Muut maksuvalmiuksien muutokset	2 344 108				
Rahoituksen rahavirta	0	0	0	0	0
Rahavarojen muutos	2 346 104	2 300	-149 442	-148 869	-163 296
Lainakanta 31.12.	-	-	-	-	-

Jäsenkuntien maksuosuudet

Jäsenkuntien maksuosuusarvio vuodelle 2020

	Kunnallisverot 2017 euro	Yhteisöverot 2017 euro	Verot yhteensä euro	%	Maksuosuus 2 020
FORSSA	51 113 570	3 543 288	54 656 858	8,88	177 724
HATTULA	33 620 694	1 204 462	34 825 156	5,66	113 279
HAUSJÄRVI	28 874 835	1 047 738	29 922 573	4,86	97 268
HUMPPILA	6 457 454	418 049	6 875 503	1,12	22 416
HÄMEENLINNA	235 096 446	14 742 718	249 839 164	40,61	812 769
JANAKKALA	57 135 620	2 417 049	59 552 669	9,68	193 736
JOKIOINEN	16 208 823	1 002 711	17 211 534	2,80	56 039
LOPPI	24 597 049	1 523 473	26 120 522	4,24	84 859
RIIHIMÄKI	101 565 296	7 985 736	109 551 032	17,81	356 449
TAMMELA	18 408 709	1 191 941	19 600 650	3,19	63 845
YPÄJÄ	6 782 695	325 542	7 108 237	1,15	23 016
YHTEENSÄ	579 861 191	35 402 707	615 263 898	100,00	2 001 400

Luottamushenkilöhallinto	140 000
Liiton operatiivinen toiminta	1 861 400
Projektit	0
Yhteensä	2 001 400

Lähde: Verohallinto 30.10.2018

Taloussuunnitelmavuodet

	TP 2018	TA 2019	TA 2020	TS 2021	TS 2022
Luottamushenkilöhallinto	133 000	140 000	140 000	140 000	140 000
Liiton operatiivinen toiminta	1 868 400	1 861 400	1 861 400	1 861 400	1 861 400
Projektit	0	0	0	0	0
Yhteensä	2 001 400	2 001 400	2 001 400	2 001 400	2 001 400